

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אברהם בצלאל

פ/25/2555

הצעת חוק זכויות החולה (תיקון – קביעת הוראות לעניין הכנסת חפצים ודברי מאכל למוסד רפואי),
התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 9 בחוק זכויות החולה, התשנ"ו–1996¹, בסעיף 9, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא :

"(ב) מנהל מוסד רפואי רשאי לקבוע בהסדרים כאמור בסעיף קטן (א) הוראות לעניין הכנסת חפצים ודברי מאכל למוסד הרפואי, ובכלל זה הסדרים מיוחדים לעניין חג הפסח שיש בהם כדי לאפשר שמירה על כשרות לפסח."

ד ב ר י ה ס ב ר

חג הפסח הידוע בשמו המקראי "חג המצות", הוא החג שמסמל את לידת העם היהודי שבו הוא יצא מעבדות לחירות. לפי סקרים ומחקרים שנעשו בישראל, חג הפסח נחשב כחג חשוב ביותר בחגי ישראל, בקרב כל סוגי האוכלוסייה, כאשר רובו הגדול של העם היהודי, חוגג את חג הפסח ומקפיד על שמירת איסור אכילת חמץ בפסח, דתיים, מסורתיים וחילוניים.

בניגוד לדיני כשרות בכל השנה, איסור אכילת חמץ בחג הפסח הוא חמור ביותר ואף דיני הכשרות בפסח מחמירים ביותר, כאשר חמץ בפסח אינו "בטל בשישים", כך שחמץ שייאכל בכלי אפילו בכמות מועטה מאוד, עלול לגרום לשלילת הכשרות מהכלים, באופן שימנע משומרי כשרות לאכול בכלים אלה. בנוסף, ישנו איסור מיוחד בפסח של "בל יראה ובל ימצא".

במשך עשרות שנים, בתי החולים בישראל בהם ניתן שירות לציבור הרחב, לא אפשרו הכנסת חמץ בתקופת חג הפסח, וזאת כדי לאפשר לחולים לשמור על הכשרות בחג הפסח.

כנגד ההוראה והסטטוס קוו שנהג במשך עשרות שנים שלא להכניס חמץ בפסח לבתי חולים, הוגשה עתירה לבג"ץ. בסוף אפריל 2020, פסק בית המשפט העליון בדעת רוב, שאין לבתי החולים סמכות בחוק, לאסור הכנסת חמץ לבתי החולים (בג"ץ 1550/18 עמותת הפורום החילוני נ' שר הבריאות).

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 327.

משמעותה של פסיקה זו היא שרוב אזרחי מדינת ישראל ששומרים על כשרות בפסח, לא יוכלו לקבל טיפול רפואי ולהיות מאושפזים בחג הפסח בבתי חולים. הטיב להגדיר זאת השופט ניל הנדל (בדעת מיעוט) בפסק הדין:

"כאמור, גורם אחד שעשוי להיות מושפע מן ההכרעה הוא קבוצת החולים שומרי המצוות, שרוצים להקפיד על קיום מצוות הפסח. עבור חברי קבוצה זו אכילת חמץ בפסח היא בגדר איסור חמור. לדעתי, יש לשאוף בכל עוז למצוא פתרון לאנשים אלה. על הפתרון שיימצא להיות פתרון אמיתי והלכתי. בין אם הרצון לשמור על דיני הכשרות – ואף תוך קבלת חומרות – הוא הלכתי-משפטי ובין אם מדובר בצורך נפשי, אין להתעלם מכך. במיוחד נכונים הדברים במדינת ישראל, שמוגדרת גם כמדינה יהודית."

לאור האמור, מוצע להסמיך את מנהלי המוסדות הרפואיים לקבוע בהסדרים לקבלת מבקרים הוראות לעניין הכנסת חפצים ודברי מאכל למוסד הרפואי ובכלל זה הסדרים שיש בהם כדי להגביל הכנסת דברי מאכל למוסד הרפואי או לחלקיו במהלך תקופת חג הפסח.

כמובן שאין כל כוונה להכריח את החולים שאינם יהודים, לאכול מצות בפסח. לאור התפתחות טכנולוגיית המזון, ישנם כיום תחליפים כשרים לפסח לכל סוגי המזון - לחמניות, עוגות, עוגיות וחטיפים, כך שבפועל אין גם כל פגיעה ממשית במי שאינו מעוניין לאכול מצות.

יצוין שלאור חשיבות חג הפסח, מדינת ישראל חוקקה בעבר את חוק חג המצות (איסורי חמץ) התשמ"ו-1986, הקובע "מצהרי יום י"ד בניסן עד עשרים דקות אחרי שקיעת החמה של יום כ"א בניסן, לא יציג בעל עסק בפומבי מוצר חמץ למכירה או לצריכה".

במשך אלפי שנים, מאז יצאו בני ישראל ממצרים, שמר העם היהודי באדיקות רבה את חג הפסח והלכותיו. גם בזמנים קשים ואפלים בהיסטוריית העם היהודי, בהם גזרו על היהודים שלא לקיים מצוות – כגון תקופת האינקוויזיציה והשוואה - שמר העם היהודי במסירות נפש ממש, שלא לאכול חמץ בחג הפסח, ואין כל סיבה שבמדינת היהודים לא יתאפשר לחולים לשמור על כשרות בפסח.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברי הכנסת משה גפני ויעקב אשר (פ/23/1304), על ידי חבר הכנסת ישראל אייכלר וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1621) ועל ידי חבר הכנסת אליהו ברוכי (פ/23/2281), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת ישראל אייכלר (פ/24/735) על ידי חבר הכנסת משה גפני וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/1469 ; פ/24/2411), על ידי חבר הכנסת דוד אמסלם וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/2729), על ידי חבר הכנסת אבי מעוז (פ/24/3994) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אבי מעוז (פ/25/138) ועל ידי חבר הכנסת משה גפני וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/1793).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת משה ארבל וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1073), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברי הכנסת משה ארבל וינון אזולאי (פ/24/197 ; פ/24/2548) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת משה ארבל (פ/25/1053) ועל ידי חבר הכנסת ישראל אייכלר (פ/25/1888).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)